

Konsekvensbeskrivning som gäller Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2015:3) om lämpligt arbete

Föreskriftsrätt

IAF får med stöd av 44 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) efter regeringens bemyndigande enligt 26 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring (ALFFo) meddela föreskrifter om lämpligt arbete. Härutöver har IAF rätt att meddela verkställighetsföreskrifter enligt 31 § samma förordning.

Bakgrund

Föreskrifter om lämpligt arbete meddelades första gången av IAF genom (IAFFS 2004:3) den 13 augusti 2004 och trädde ikraft den 1 september samma år. Nämnade föreskrifter ändrades ett flertal gånger genom (IAFFS 2007:4) och (IAFFS 2008:4). Därefter har nya föreskrifter meddelats genom (IAFFS 2012:1). Föreskrifterna utfärdades den 19 mars 2012 och trädde i kraft den 1 juli samma år. De nya föreskrifterna innebar bl.a. ett förtydligande och en anpassning till annan gällande lagstiftning. Den 1 juli 2014 trädde åter igen nya föreskrifter (IAFFS 2014:2) om lämpligt arbete i kraft. Anledningen till dessa föreskrifter var förändringar från och med den 1 september 2013 i ALF. Förändringarna i lagen innebar bl.a. att riksdagens bemyndigande till regeringen att kunna subdelegera föreskriftsrätten till IAF flyttades från 11 § andra stycket till 44 § andra stycket ALF samt att ett nytt sanktionssystem infördes.

Behov av ändring

Det nya sanktionssystemet som trädde i kraft den 1 september 2013 påverkar föreskrifterna om lämpligt arbete i den del som gäller godtagbara skäl att avvisa ett anvisat eller erbjudet lämpligt arbete. Detta uppmärksammades först i samband med en löpande ärendegranskning¹, som påbörjades av IAF under 2014. Det finns därför ett behov av att komplettera 13 § i föreskrifterna om lämpligt arbete så att försäkringens huvudsyfte att förmå enskilda att behålla eller söka alla former av arbeten för att så långt det är möjligt försörja sig själva.

¹ Arbetslöshetskassornas beslut efter underrättelser från Arbetsförmedlingen

Förslagen

För att skapa ett samlat dokument av föreskrifterna, i avvaktan på ett konsolideringssystem, väljer IAF att meddela nya föreskrifter om lämpligt arbete.

Den föreslagna ändringen genomförs därför genom att IAF:s föreskrifter (IAFFS 2014:2) om lämpligt arbete upphävs och ersätts av nya föreskrifter, som får ett nytt andra stycke i 13 §.

I övrigt föreslås inte några ytterligare förändringar i föreskrifterna.

Nedan följer en redovisning av innehållet i förslaget till de nya föreskrifterna.

Tillämpningsområde

1 § reglerar föreskrifternas tillämpningsområde. Paragrafen innebär att föreskrifterna om lämpligt arbete gäller för den som söker ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Den är också, i tillämpliga delar, gällande för den som anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Allmänna bestämmelser

Andra – fjärde paragraferna

I dessa paragrafer anges de allmänna villkoren som ställs på den sökande samt vilka hänsyn som ska beaktas för att ett arbete ska anses lämpligt.

Aktivt arbetssökande

2 § anger de krav som ställs på den sökande och innebär att den sökande aktivt ska verka för att han eller hon så snabbt som möjligt ska kunna skaffa ett nytt arbete. Den innebär vidare att, förutom de arbeten som den sökande söker på eget initiativ, han eller hon även ska söka de arbeten som Arbetsförmedlingen anvisar och delta i de arbetsmarknadspolitiska program som Arbetsförmedlingen anvisar. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Vad som ska beaktas vid bedömningen av lämpligt arbete

3 § innebär att hänsyn ska tas till tillgången till arbetstillfällen på hela arbetsmarknaden vid bedömningen av vad som kan anses vara ett lämpligt arbete. Vidare innebär den att det geografiska och yrkesmässiga sökområdet ska vidgas i takt med att arbetslösheten fortgår. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Undanröja hinder

4 § reglerar kraven på den sökande, när denne på grund av personliga förutsättningar eller förhållanden som är godtagbara skäl enligt föreskrifterna inte kan anta ett tillgängligt arbete. Föreskriften innebär att, där det är möjligt, den sökande snarast ska vidta åtgärder för att undanröja hindret. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Kompetens

Femte – sjätte paragraferna

Paragraferna reglerar förhållandet mellan den sökandes kompetens och vad som kan anses vara ett lämpligt arbete.

Utbildning och yrkeserfarenhet

5 § innebär att i det fall då ett anvisat eller erbjudet arbete inte motsvarar den sökandes utbildning eller yrkeserfarenhet är det inte olämpligt av det skälet. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Arbetsgivarens bedömning av den sökandes kvalifikationer

6 § innebär att i det fall då en arbetsgivare anser att den sökandes kvalifikationer är tillräckliga och vill anställa honom eller henne ska ett sådant arbete anses vara lämpligt även om den sökande gör en annan bedömning av sina kvalifikationer. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Hinder

Sjunde och åttonde paragraferna.

Paragraferna reglerar dels medicinska hinder, dels situationer när den sökande behöver begränsa sitt geografiska sökområde.

Medicinska hinder

7 § reglerar det fall då den sökande åberopar medicinska hinder för att inte söka eller anta ett arbete. Den innebär i sådana fall att hindren eller hindret, om det inte är uppenbart obehövligt, ska styrkas med läkarutlåtande, som beskriver den sökandes förutsättningar att utföra det anvisade eller erbjudna arbetet. I det fall det medicinska hindret inte kan styrkas, innebär det att arbetet ska anses vara lämpligt. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Geografiskt begränsat sökområde

8 § reglerar dels i vilka fall den sökande kan ha ett geografiskt begränsat sökområde på grund av familjeskäl, dels regleras vad som avses med geografiskt begränsat sökområde, dagpendlingsavstånd och familjeskäl.

Paragrafen innebär att en sökande, under en skälig övergångsperiod, får ha ett geografiskt begränsat sökområde på grund av familjeskäl. Efter denna övergångstid ska ett arbete anses vara lämpligt, om den sökande kan besöka sin familjebostad varje vecka.

Vidare definierar paragrafen vad som menas med geografiskt begränsat sökområde och dagpendlingsavstånd. Därmed menas att den sökande endast söker arbeten som ligger inom dagpendlingsavstånd från bostaden och med dagpendlingsavstånd menas ett tidsavstånd mellan bostad och arbete som innebär högst tolv timmars frånvaro från bostaden per dag.

Slutligen definieras vad som avses med familjeskäl.

Enligt föreskrifterna kan familjeskäl vara att

- ett barn eller någon annan medlem i hushållsgemenskapen är beroende av den sökandes tillsyn och stöd och därför kräver den sökandes dagliga närvaro samt att hushållet inte kan flyttas.
- den andra maken, maken eller därmed jämställd persons arbetsförhållanden medför att han eller hon inte ensam kan sköta det gemensamma hushållet eller flytta med till en annan bostadsort, eller
- den sökande är ensamstående förälder och är beroende av stöd från någon annan på bostadsorten för att kunna klara ett arbete. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Resor till och från arbetet

Dagpendlingsavstånd

9 § reglerar när ett arbete anses vara lämpligt trots att den sökande måste pendla till arbetet.

Paragrafen innebär att ett anvisat eller erbjudet arbete ska anses vara lämpligt om det ligger inom dagpendlingsavstånd och resorna mellan arbetsplatsen och bostaden kan ske till en skälig kostnad. Vidare innebär den att detta förhållande även gäller om

- det saknas allmänna kommunikationer till och från arbetet, men den sökande har tillgång till annat färdmedel, eller
- arbetstiden kan förläggas så att arbetet ligger inom dagpendlingsavstånd och resorna mellan arbetsplatsen och bostaden kan ske till en skälig kostnad. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Bostad

Tionde och elfte paragraferna

Paragraferna reglerar de fall då ett arbete ska anses vara lämpligt även om den sökande inte kan dagpendla mellan bostad och arbete och de fall då familjen måste flytta.

Boende inom dag- eller veckopendlingsavstånd

10 § innebär att ett anvisat eller erbjudet arbete ska anses vara lämpligt, om det senast vid tillträdet till arbetet finns möjlighet för den sökande att få tillgång till boende inom dagpendlingsavstånd från arbetsplatsen även om han eller hon inte dagligen kan resa mellan den ursprungliga bostaden och arbetsplatsen på ett godtagbart sätt. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Familjebostad inom dagpendlingsavstånd

11 § innebär att om den sökande och hans eller hennes familj måste flytta till ett erbjudet eller anvisat arbete ska arbetet anses vara lämpligt, om det går att räkna med att få en familjebostad inom dagpendlingsavstånd från arbetsplatsen inom rimlig tid. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Arbetsinkomsten

90 procent av dagsförtjänsten

12 § är en utfyllnad till 44 § första stycket punkt 2 ALF.

Paragrafen innebär att ett anvisat eller erbjudet arbete inte anses lämpligt, om inkomsten från arbetet understiger 90 procent av den fastställda dagpenningen för den sökande.

Paragrafen innebär vidare att ökade levnadskostnader ska beaktas när inkomsten ska beräknas. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Avtal om annat arbete

Godtagbara skäl att avvisa ett anvisat eller erbjudet lämpligt arbete

13 § första stycket reglerar de fall då det finns avtal om annat arbete än anvisat eller erbjudet lämpligt arbete.

Paragrafen innebär att om det finns ett avtal om ett annat arbete än ett anvisat eller erbjudet lämpligt arbete är detta avtal ett godtagbart skäl att avvisa ett anvisat eller erbjudet arbete under förutsättning att:

- den sökande visar en skriftlig handling som styrker att en annan anställning hos en annan arbetsgivare har ingåtts vid tiden för anvisningen eller erbjudandet, och

- den avtalade anställningen ska tillträdas inom en månad räknat från anvisningen eller erbjudandet. Detta stycke överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Paragrafens andra stycke reglerar de fall då första stycket inte är tillämpligt. Det gäller situationer där den sökande anvisas eller erbjuds ett tidbegränsat lämpligt arbete, och bestämmelsen innebär att ett erbjudande om tidsbegränsat lämpligt arbete som, avslutas före det att det avtalade arbetet påbörjas, inte kan avvisas av den sökande med stöd av första stycket.

Detta stycke är nytt och syftar till att motverka att försäkringens huvudsyfte att i första hand behålla eller skaffa ett arbete för egen försörjning inte kringås. Bestämmelsen är också en följd av de nya sanktionsreglerna som trädde i kraft den 1 september 2013.

Arbetskonflikt

Fjortonde och femtonde paragraferna

Paragraferna fyller ut 44 § första stycket punkt 3 ALF.

Varsel eller hot om konflikt

14 § innebär att endast ett varsel om stridsåtgärder eller hot om konflikt på arbetsplatsen inte medför att ett anvisat eller erbjudet arbete ska anses vara olämpligt. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Olovlig stridsåtgärd

15 § reglerar de situationer när ett anvisat eller erbjudet arbete ska anses olämpligt, när det pågår en olovlig stridsåtgärd på arbetsplatsen.

Det innebär att arbetet ska anses olämpligt, om den sökande har svårigheter att godta det anvisade eller det erbjudna arbetet på grund av:

- den sökandes bekantskap med de personer som omfattas av den olovliga stridsåtgärden
- den sökandes lojalitet med den personal som omfattas av den olovliga stridsåtgärden, eller
- av andra särskilda skäl. Förslaget överensstämmer med föreskriften i (IAFFS 2014:2).

Målgrupp

Föreskrifterna vänder sig till Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna, de allmänna förvaltningsdomstolarna samt enskilda.

Alternativa lösningar

Föreskrifterna om lämpligt arbete kompletterar bestämmelserna i 44 § ALF. Den här aktuella ändringen, som av pedagogiska skäl görs i en helt ny föreskrift, grundar sig bl.a. på lagändringar vilka bl.a. innebär införandet av ett nytt sanktionssystem i lagen om arbetslöshetsförsäkring. En följdändring måste därför göras i IAF:s föreskrifter på nämnda område. Eftersom föreskrifter endast kan ändras eller upphävas genom föreskrifter finns det inte några alternativa lösningar.

Kostnadsmässiga och andra konsekvenser

Föreskrifterna kan, i likhet med föreskrifterna (IAFFS 2014:2), antas bidra till en likformig rättstillämpning och ökad förutsebarhet inom arbetslöshetsförsäkringens område. Några väsentliga kostnadsökningar bedöms inte uppkomma med anledning av de föreslagna föreskrifterna.

Överensstämmelse med Sveriges medlemskap i EU

Föreskriftsförslagen bedöms vara förenliga med EU-rätten.

Ikraftträdande

Föreskrifterna föreslås träda ikraft den 1 mars 2015.

Kontaktperson

Carina Karlsson 0150-48 70 44